

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio Ultima. De Secundis Rescriptis, quandonam priora revocent, illisve
prævaleant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

VIII. In istis & in illis malitia gravius, quàm negligentia puniatur; quod & de his, qui fallas Litteras impetrant, est observandum. *ibid. fin.*

IX. De Sacerdote, qui Litteras Apostolicas falsavit, omni Officio Sacerdotis & Beneficio Ecclesiastico perpetuò privatum, in aliquod Monasterium districtæ Religionis detrudas. *Appendice CONCILII LATERANENSIS Parte 26. Cap. 3.*

SECTIO ULTIMA.

De Secundis Rescriptis, quandonam priora revocent? illisve prævaleant?

I. Litteræ Posteriores debent Prioribus præjudicium generare. *De Confirmatione utili. Cap. Bonæ memoriæ. §. fin. LIB. II. DECR. TIT. III. Cap. 3.*

II. Ut Secundæ Litteræ revocent Primas, debent facere mentionem de Privilegiis Apostolicæ Sedis, vel de processu negotii coràm primis Judicibus, *De Sententiâ & Re Jud. Cap. Inter §. Cùm confiterit. init. LIB. II. DECR. TIT. XXVII. Cap. 20.*

III. Prima Commissio Judicibus data non censetur per ultimam revocata, tamquàm primi Judices essent suspecti, quando causâ suspicionis in Jure propositæ, frivolæ videntur. *ibid.*

IV. Cùm in Posterioribus Litteris non sit mentio Priorum, non revocantur. *De dolo & contumaciâ. Cap. Ex Litteris. §. Verùm. LIB. II. DECR. TIT. XIV. Cap. 2.*

V. Cùm in Posterioribus Litteris non continentur nomina Ecclesiarum, quæ in Prioribus positis fuerant, sed dicitur tantùm indefinitè *Super Quibusdam Ecclesiis*, Priores Litteræ non revocantur. *ibid.*

VI. Per generalem seu indefinitam mentionem, Priores Litteræ non revocantur per Posteriores. *ibid. GLOSSA colligit. Verbo indefinitè.*

VII. Per Litteras, in quibus dicitur (*Nullis Litteris veritati & justitiæ præjudicantibus*) vel sub aliâ formâ verborum, non revocantur speciales Litteræ, dummodo de illis nihil expressè dicatur. *De Confirmatione utili. Cap. Bonæ. §. 2. LIB. II. DECR. TIT. XXX. Cap. 3. Genus non derogat Speciei.*

VIII. Si à Sede Apostolicâ Litteræ priùs impetrentur, & aliæ postea, non factâ mentione priorum Litterarum, Litteræ impetrentur; si Judicibus innotuit, donec Romanum Pontificem consulant & ipsius exindè plenius cognoscant voluntatem, executione Litterarum debent penitus superfedere, ne pro varietate Litterarum, Causarum fines valeant impediri. *Appendice CONCILII LATERANENSIS Parte VII. Cap. 3.*

IX. Per Posteriores Litteras ab Adversâ Parte obtentas ad infirmendam Sententiam, non derogatur Prioribus Litteris, per quas ad infirmendam vel confirmandam Sententiam potest præviâ ratione procedi. *De Appellationibus. Cap. Oblata. fin. LIB. II. DECR. TIT. XXVIII. Cap. 57.*

X. Priores Litteræ semper manent in suâ vi, nisi fuerint per Posteriores expressè revocatæ; & quidquid in virtute illarum gestum est, debet inviolabiliter observari: donec fuerit de injuriis irrogatis sufficienter satisfactum. *De Officio & Povest. Judic. Deleg. Cap. Ex Litteris. LIB. I. DECR. TIT. XXIX. Cap. 29.*

XI. Sententia autoritate Priorum Litterarum rectè lata, antè receptionem Posteriorum Litterarum, ipsarum occasione nullatenus revocari debet. *De Restitutione Spoliatorum. Cap. Audirâ. LIB. II. DECR. TIT. XIII. Cap. 4.*

XII. Si occasione Posteriorum Litterarum contrâ Sententiam latam aliquid statutum est, id revocari debet. *ibid.*

XIII. Duas Commissiones super eodem negotio Impetrans, quarum altera non facit mentionem de aliâ, carere debet commodo utriusque. *De Rescriptis.*

Cap. Ex tenore. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 16. §. Nos igitur.

XIV. Si aliquis super aliquâ Causâ ab Apostolicâ Sede impetraverit Litteras, & Adversarius ejus eandem Causam postmodùm obtinuerit committi aliis, de Commissionem Priori non habitâ mentione, priores Judices ad Decisionem Causæ possunt procedere, nec Secundæ Litteræ obtinent alicujus roboris firmitatem. *De Rescriptis. Cap. Ceterorum init. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 3.*

XV. Si in Secundis Litteris habeatur mentio de Commissionem Priori, prædicta Causâ à Priorum est exempta judicio, cùm eadem Litteræ non sint tacitâ veritate impetratæ. *ibid. §. 1. Si verò.*

XVI. Si de assensu Partium Causâ committitur, & processu temporis, vel etiam continuò, alterutra Pars, alterâ nesciente, Causam ipsam, tacito de Commissionem Priori, alii Judici obtinuerit delegari; Is, qui tali dolo vel fraude Adversarium suum laborare coëgit, in expensis condemnari debet eidem. *ibid. §. ult. verùm.*

XVII. Si aliquis autoritate Posteriorum Litterarum per Adversarium in Judicium tractus, objecerit Litteras se Priores habere, de quibus in Posterioribus mentio non habetur, si eis dolo vel negligentia uti postposuerit; excusari non debet. *De Rescriptis. Cap. Si autem. init. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 9.*

XVIII. Si autem Prioribus Litteris usus non fuerit, quia Delegati Judicis copiam nequiverit habere; per Posteriores Litteras non poterit conveniri. *ibid. fin.*

XIX. Si quis Apostolicas Litteras impetrans, infra annum, postquam copiam Judicium habuerit, ex malitia vel negligentia postposuerit uti eis, autoritate Posteriorum Litterarum valet conveniri, licet in ipsis nulla de Prioribus mentio habeatur. *ibid. Cap. Plerumque. §. Cùm igitur. fin. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 23.*

XX. Quando de revocatione Litterarum ambigitur, nisi Posteriores Judices Prioribus, vel è converso, duxerint deferendum, simul utrique cognoscant. *ibid. Cap. 14. Pastoralis. §. Ad quod.*

XXI. Si fortè nequiverint simul in unam Sententiam concordare, quamvis plures sint ex una parte, quam ex alterâ, per Arbitros communiter electos à Partibus; hujusmodi concertatio sopiatur. *ibid. fin.*

XXII. Judex, qui ultimò datur, formam Litterarum debet inspicere. *De Rescriptis. Cap. Ex parte §. Mandamus. GLOSSA colligit. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 2.*

XXIII. Per Generale Mandatum posterius concessum, non derogatur Priori Speciali, quia de illo in Generali Mandato mentio non habetur. *De Officio Jud. Ordin. Cap. Grave. GLOSSA colligit. LIB. I. DECR. TIT. XXXI. Cap. 19. Species Generi derogat.*

XXIV. Secundùm Canonicas & Legitimas Sanctiones per speciem generi derogatur, quanquàm de genere in derogante specie mentio nulla fiat. *In VI. De Præbendis. Cap. Dudùm. §. Nos igitur. init. LIB. III. TIT. IV. Cap. 14.*

XXV. Posteriores Litteræ impetratæ, continententes quòd, non obstantibus Litteris à Parte alterâ impetratis, revocari debeat, si quid immutatum est in Causâ; intelligi non debet, ut revocetur quod factum est autoritate Priorum Litterarum, sed, si quid præsumptione vel violentiâ immutatum est. *De Restitutione Spoliatorum. Cap. Audirâ. §. Licet. §. Quia. LIB. II. DECR. TIT. XIII. Cap. 14.*

XXVI. Si Rescriptum faciat mentionem alterius Rescripti, primum Rescriptum exhibendum est. *De Rescriptis. Cap. Ex insinuatione. GLOSSA colligit. LIB. I. DECR. TIT. III. Cap. 37.*

Circâ collectas in hac Sectione Decisiones videntur

dus GONZALES in Cap. 3. de Rescriptis & Cap. 2. de Off. & Potest. Judicis Delegati, in quibus exponit quæcumque contra illas objici possunt, conciliatque omnia Jura, quæ contraria videntur.

Notandum autem inter alia hic & alibi habita ab eodem, quòd de Regula, quæ irritat secundum Rescriptum non faciens mentionem de primo, plures casus excipiantur, nempe 1. Si posterius sit Speciale. 2. si prius nullum sit ipso Jure, ut potè subreptitium aut obreptitium, vel concessum Incapaci. 3. Si prius valere desierit ex negligentia illo utendi per annum. 4. si utrumque sit ejusdem datæ, & de Collatione Beneficii agatur, tunc enim neutrum valet. 5. Si utrumque ad Lites spectet, & prius sine speciali Mandato impetratum fuerit.

CAPUT I.

Regula circa RESCRIPTA à JURE CANONICO, quoad sensum depromptæ, quibus singula, quæ præcedentibus desunt, sive quoad Ordinem, sive quoad Divisiones, sive quoad Materiam, Suppletur.

Antequàm componantur vel colligantur Regulæ circa Rescripta, Quædam scienda sunt. Sciendum est enim 1. Rescripti nomine, intelligi omnem Epistolam, quæ circa aliquid alicui responderetur.

2. Hic sumi tantum pro Epistolâ, quæ Romani Pontifices repondeant, vel dubia Proponentibus, vel Judices, aliudve simile ad Lites pertinens Postulantibus, vel Gratiâ Petentibus, vel, quæ motu proprio alicui aliquid concedunt, vel alteri dare præcipiunt, vel quid aliud facere jubent. Hinc sequi, Rescripta, de quibus hic, posse ex parte Materiam in tres Classes dividi, nempe 1. in Rescripta Decretoria, vel Decretalia quibus Summi Pontifices, vel consulti, vel motu proprio aliquid decidunt, vel decernunt. 2. in Rescripta Justitiæ, quæ, quidquid ad Lites pertinet, respiciunt. 3. in Rescripta Gratiæ, quæ ad Gratiâ spectantia contingunt.

Sciendum est 3. primæ Classis Rescripta ex se ipsis apta esse, ut sint Juris Publici Partes, quia vel aliquid novi decernunt & Jus Novum constituunt, vel Vetus interpretantur, & ejus Pars habenda, sicut, cum Legis interpretatio, ab Habente potestatem condendi Legem facta, ad Legem pertineat; alia verò in se considerata nihil aliud esse, quàm Juris Publici exempla, meramque illius executionem continere, ita ut juxta illud interpretanda sint, & ad illud, prout fieri potest, reducenda; considerata autem, ut in Corpore Juris inserta, ad Jus Publicum pertinere, veluti Pars ad Totum spectat, undè, si quid habent Juri Communi, tempore, quo missa sunt, usu recepto dissonum, id ad Jus Commune nunc usitatum pertinet, ut & cætera, quæ in eodem Juris Corpore continentur.

Sciendum 4. Rescripta dividi etiam posse, Ratione Autoris sive Causæ efficientis, in Vera, Falsa, Suspecta; Ratione Formæ, in Valida, Nulla, Annullanda, Dubia, & Obscura, atque etiam in ea, quæ motu proprio; & Ratione Accidentium, in Conditionata, Absoluta, Disjunctiva, & Indeterminata; Ratione Modi illa exequendi, in ea, quæ promptè exequenda sunt, & illa, quorum executio suspendenda est.

5. Rescripta ad alias Res vel Personas non extendi, quàm, quæ Papæ Jurisdictioni subsunt; quædam esse Rescriptis omnibus communia, quædam cuique Rescriptorum speciei propria, idèque prius consideranda esse in genere Rescripta, deindè in particulari, ut separatis, quæ communia ab iis, quæ propria; ab aliis facilius discernantur Rescripta: ob eandem quoque rationem comparandas inter se præcipuas eorum species singulaque, in quibus vel conveniant vel differant, seorsim colligenda esse.

Hinc fit, ut paucis delibatis, circa Rescriptorum autoritatem, notatas à nobis illorum Divisiones per-

curremus, à communiore, nempe ea, quæ ex Auctore petitur, incipientes; atque etiam cum Rescripta Justitiæ, & Rescripta Gratiæ, sint præcipua Rescriptorum genera, inter se accuratius ea conferemus.

Sciendum est, tantam esse Rescriptorum Gratiæ & Justitiæ cum Delegatione connexionem, ut Major pars eorum, quæ docet Jus Canonicum circa Rescripta, ad Delegationem pertineat; idcirco, si quæ hic circa Rescripta omittantur, in Tractatu de Jurisdictione requirenda. Sciendum etiam, Rescripta in Jure Canonico vulgò Litteras Apostolicas appellari, nec non & Mandatum, Commissiones, ut legenti Titulum de Rescriptis patebit. Sciendum præterea, Rescripti nomen Jus Canonicum à Jure Civili sumptissè, in quo eodem sensu sumitur, quo in Canonico: in isto verò Celestinum III. videri Primum, Rescripti nomen eo modo, quo nunc, usurpasse: Idque in C. 13. de Rescript. sed antea eodem sensu sumptum esse patet ex Titulo de Rescript.posito in 1. Collect. Antiquarum.

SECTIO I.

DE RESCRIPTORUM AUTHORITY.

Circa Autoritatem Rescriptorum varia considerari possunt. 1. Quanta sit hæc Autoritas. 2. Undè hauriant, quam habent, Autoritatem. 3. Quæ requirantur, ut suâ potiantur Autoritate. 4. Ad quas res se extendat.

S. I.

Quanta sit Rescriptorum Autoritas?

REGULA.

Universalis est Rescriptorum Autoritas eademque quoad amplitudinem, ac Conciliorum Generalium, non autem quoad infallibilitatem.

Prior pars patet ex Can. 1. DIST. XIX. ubi NICOLAUS docet, ab Omnibus esse recipienda.

RATIO COMPARATIONIS est: Concilium Generale Universalem habet autoritatem, quia totam representat Ecclesiam: Rescripta Pontificis Romani Universalem habere debent autoritatem, quia totam gubernant Ecclesiam. C. 1. DIST. XX. ubi LEO IV. docet, Causas Ecclesiasticas judicandas esse per Pontificum Rescripta, sicut & per Conciliorum Canones.

RATIO DISTINCTIONIS: Ecclesiæ Universali promissa est Infallibilitas, non autem Papæ; Concilium autem Generale idem est, ac Ecclesia Universalis, ac idèd istius Privilegio potitur. Posterior inferitur ex C. 6. DIST. XL. in quo dicitur, Papam à nemine judicandum, nisi deprehendatur à Fide devius: inferitur ex Extravag. JOANNIS XXII. De Verborum Signif. Prædecessorum quorundam suorum Decretis contrariâ: item ex C. 13. Qui Filii. & Extravag. II. de Privilegiis. Extravag. I. de Majorit. contrariis.

Dices forsitan contra posteriorem partem, Summorum Pontificum Rescripta ab ipsis vocari Oracula C. 25. de Rescript. C. 7. de Majorit. C. unic. de Voto in VI. hæc autem voce quid Divinum, proindèque infallibile significari. Verum respondetur, INNOCENTIUM III. à quo primum & secundum Capita desumpta, & BONIFACIUM, à quo tertium, Oraculi vocabulum usurpasse, prout significat quid reverendum.

Dices iterum, Rescripta Summorum Pontificum dici Apostolica C. 1. 2. 3. 4. 5. DIST. XIX. ac proindè, æquè parum errori obnoxia esse, ac Apostolorum Epistolæ. Verum respondetur, Rescripta hæc sic appellari, quia ab Apostolicâ Sede emanant; undè non sequitur, illa esse infallibilia, sicut Rescripta Apostolorum; alioquin essent infallibilia tam quoad Factum, quàm quoad Jus: idemque convenire, Rescriptis omnium Episcoporum, quorum